

A BOGYÓS GYÜMÖLCSFAJOK NÖVÉNYVÉDELMI PROBLÉMÁI NÓGRÁD MEGYÉBEN*

TÓTH LÁSZLÓ

Nógrád megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomás, Balassagyarmat

Állomás 1968 óta foglalkozik bogyós növényvédelemmel — szisztematikusan pedig 1972-től, amióta az állomás fő profilját a bogyósok növényvédelmének megoldása képezi.

Előljáróban azt kell elmondanom, hogy a növényvédelem több nehézségbe ütközött és ütközik jelenleg is.

1. Mivel a bogyósok kis termőterületen találhatók, úgy érezzük, hogy a növényvédőszer-kutatás is adós megfelelő szerekkel.
2. Technikai felszereltség hiánya (főleg málnában).
3. Üzemi szemlélet kérdése.

Az ültetvények korosodásával a termésesökkenés egyik fő oka, a nagyfokú elgyomosodás. Különösen a málnában és a ribiszkében — hosszú, 8—10 éves időszak alatt — az évelők nagymértékben elszaporodnak. A gyomirtást valójában ott kell kezdeni, amikor a telepítés helyét kiválasztom, hiszen éve-lőkkel erősen fertőzött területen szinte reménytelen gyomirtással próbálkozni. A vegyszeres gyomirtást nehezíti az a tény is, hogy a bogyósok rendkívül érzékenyek a herbicidekre.

Bogyós termőültetvényeknél akut növényvédelmi probléma a tericol kártevők elleni védekezés. Az eddigi technológia-fejlesztési vizsgálataink egyértelműen bizonyítják, hogy a cserebogár-pajorok elleni védekezés lehetősége — a telepítés előtti talajfertőtlenítés, termő ültetvényben pedig védekezés az imágó ellen — megoldott. Termőültetvényekben külön gond a talajfertőtlenítőszeres kijuttatása.

S z a m ó c a

Gyomirtás

Az utóbbi 2—3 évben itt sikerült a legnagyobb előrelépés. A lenacil hatóanyag bevezetésével az egynyári gyomok ellen — néhány faj kivételével — hatásosan tudunk védekezni. Ebből a hatóanyagból készült preparátumok

*Nógrád megyei Akadémiai Kertészeti Napon elhangzott korreferátum. Balassagyarmat, 1978. június 2.

hatástartalma kb. 4 hónapra tehető, így a vegetáció második felében elgyomosodik a terület. Ezért kísérleteztünk második permetezéssel is, s ez lényegében megoldja a gyomirtást, de nagyobb a bizonytalansági tényező az augusztusi szárazabb idő miatt. A készítmények egyszikű-irtó hatása gyengébb, ezért javasoljuk a tavaszi gyomirtást metalochlor hatóanyagú készítménnyel kombinálni (Dual 720).

Betegségek

A levélbetegségek közül jelenleg legnagyobb lombpusztulást a liszthar-mat okoz, melyet 1968-ban észleltünk először Drégelypalánkon. 1976-ban új — Magyarországon szamócán még azelőtt elő nem forduló betegséget találtunk — a Diarchiae leucopodiát.

A szürkepenész ellen 1974-re dolgoztunk ki védkezési technológiát. A gond, az érés közben fellépő fertőzés esetén jelentkezik, melynek megoldása humán egészségügyi akadályba ütközik. A jelenlegi védekezési eljárást jónak ítéljük, de felvetődik a rezisztencia kialakulásának szükségessége, amely a növényvédőszer választék bővítését teszi szükségessé.

Rovarkártevők

Megyénkben szamócaatka, cserebogárpajor, és a bimbólikasztó okoznak gondot.

A szamócaatka elleni védekezés csak technológiai fegyelem kérdése.

A szamócaültetvény cserebogárpajor fertőzésének felszámolására nincs hatékony módszerünk, de prevencióval — az imágók elleni védekezés; telepítés előtti talajfertőtlenítés a kártétel minimálisra csökkenthető.

Előrejelzés

Üzemileg jól alkalmazható szignalizációs módszert dolgoztunk ki a málna bimbólikasztó (szincsapda) és a kis szamócavincellér (talajcsapda) esetében.

A termesztési rendszer megváltoztatása — a jelenlegi 5—6 éves forgó helyett 3 éves termesztés bevezetése, fumigánsok alkalmazása — gyökeresen megváltoztatná a szamóca növényegészségügyi helyzetét.

M á l n a

Gyomirtás

Az új telepítés gyomirtása nem megoldott. Két éve foglalkozunk a témával. Egyelőre biztató jelek vannak. A termőültetvényben a Kerb 50 WP

alkalmazása engedélyezett, de a triazin és a diuron hatóanyagú készítmények is megbízható hatást mutatnak.

Szólni kell még az erősen eltarackosodott idős ültetvényekről, amelyek megyénkben jelentős területtel bírnak. Ezek egyetlen gyomirtószere az ősszel kijuttatott Kerb 50 WP.

Betegségek

A vesszőbetegségek, amelyek a legnagyobb problémát jelentik, visszaszorítása évente 6—7 fungicides kezelést igényel. Azonban a hosszú érési idő és a letermett vesszők kimetszése miatti védekezéskiesések nagymértékben rontják a többi védekezés eredményességét is. Az intenzív fajták megjelenése (Maelling, Findus) megyénkben előhozta a szürkepenészt. A védekezési eljárás kidolgozott, csak a későbbi kártétel megakadályozása élelmezésegészségügyi várakozási idő miatt nem lehetséges.

1972—73-ban a szürkepenész okozta termésveszteség elérte a 40%-ot. Az esetleges rezisztencia kialakulása itt is újabb fungicidek vizsgálatát teszi szükségessé.

A másik jelentősebb kórokozó a gyökérgolyva, amely a szaporítóanyag előállítását akadályozza. Az elmúlt két évben biztató eredményt értünk el biológiai védekezés formájában, antagonista baktérium törzssel.

Rovarkártevők

Legjelentősebb a cserebogár, vesszőszúnyog és a bimbólikasztó. A málna vesszőszúnyog elleni eljárást kidolgoztuk. Ez a technológia az összes málnarovarkártevő visszaszorítását megoldja.

R i b i s z k e

Gyomirtás

A bogyós területek közül a ribiszkeültetvények állapota a legerősebben fertőzött tarackbúzával, folyondárszulákkal és egynyáriakkal. Még nehezíti a helyzetet, hogy a ribiszke korai fakadása miatt a gyomirtást nem lehet időben elvégezni. Ezért a gyomirtás esetén állandó gond a fitotoxicitás, de a gyakorlat inkább azt mutatja, hogy a gyomirtásra nem fordítanak különösebb gondot a termelők, pedig a kidolgozott technológiánk szerint a Kerb 50 WP a tarackbúza; a Ronstár 20 EC a folyondárszulák ellen jó hatást biztosít.

Betegségek

A piros- és feketeribizskében a levélhullató betegségek okozzák a legnagyobb problémát, — a korai lombhullást. Az ellenük való védekezést megoldottnak tekintjük.

A termelők részéről a védekezések elmulasztása miatt merül fel a hiányosság.

Rovarkártevők

Legjelentősebb az üvegszárnyú ribizskepille és kaliforniai pajzstetű kártétele, mert a rendszeres védekezések hiánya miatt erős fertőzések alakulnak ki.

Előrejelzés

Az üvegszárnyú ribizskepille rajzásdinamikájának vizsgálatát — feketeribizske-szőrpös csalogatóanyaggal — megoldottuk.

*

Összegezésül annyit, hogy megyénkben a bogyósok növényegészségügyi helyzete nem éri el a kívánt szintet, annak ellenére, hogy a fejlesztési eredmények sok jó lehetőséget adnak.

A hagyományos termesztési mód, sajnos nem igényli az intenzív növényvédelmi lehetőségek kihasználását. Deszinkronizáltak a termesztéstechnológia egyes elemei. Ott, ahol már lehetőség mutatkozik a betakarítás gépesítésére, (pl. ribizske) ott a növényvédelem iránti igény is fokozottan jelentkezik.